

Europos Parlamento (EP) Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitete pirmadienį pradėtas svarstyti siūlymas trečdaliu padidinti ES finansavimą Ignalinos atominės elektrinės uždarymui 2021-2027 m. Diskusijoje kalbėję EP nariai palaikė šį siūlymą.

Europos Komisija (EK) ketino minėtu laikotarpiu šiam tikslui skirti 552 mln. eurų ES lėšų. Tuo metu EP komitete pateiktas pasiūlymas Ignalinos AE uždarymui numatyti 780 mln. eurų.

Europarlamentarės Rebeccos Harms (Žalieji, Vokietija) parengtame pranešimo projekte akcentuojama, kad Ignalinos AE uždarymas yra precedento neturintis Europos branduolinės saugos uždavinys tiek dėl elektrinės dydžio, tiek dėl reaktorių techninių savybių. Kadangi elektrinė buvo pristatyta Lietuvai sovietų okupacijos metu ir suprojektuota taip, kad galėtų aprūpinti gerokai didesnę regioną, užduotis saugiai ir veiksmingai ją uždaryti yra pernelyg sunki tokio dydžio ir ekonominio pajėgumo valstybei kaip Lietuva. EP siūlymo projekte numatyta, kad Lietuva, kaip ir anksčiau, prie bendrų eksploatavimo nutraukimo išlaidų prisidėtų bent 14 proc. EK siūlė didesnę Lietuvos finansavimo dalį – bent 20 proc. Taip pat siūloma į ES daugiametę finansinę programą įtraukti panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų šalinimą į giluminį kapinyną.

Pranešėjos vardu diskusijoje kalbėjęs Benedek Jávor (Žalieji, Vengrija) nurodė, kad didesnis ES finansavimas leistų saugiai nutraukti eksploataciją ir užtikrintų sklandžią uždarymo darbų eigą. Pasak Jaromír Kohlíček (Europos vieningieji kairieji, Čekija), „jei EK vertė į ES stojančias valstybes nutraukti AE veiklą, dabar ji turi užtikrinti to finansavimą“. Kiti EP nariai pabrėžė, kad šis projektas neturi precedento, todėl valstybės turi dalintis ne tik ištekliais, bet ir patirtimi: ES teritorijoje veikia daugiau nei 90 AE ir jų eksploatacijos nutraukimas greitai taps opi problema.

Pasak Bronio Ropės (Žalieji), neužtikrinus tinkamo finansavimo gali iškilti ne tik saugumo, bet ir socioekonominių regiono problemų. „Nuo 2014 m. [...] nėra jokios specialios paramos šiam regionui, kurį itin paveikė AE sustabdymas. Juk aptarnauti šiai įmonei buvo pastatytas atskiras 35 tūkst. gyventojų miestas. Šiandien šiame regione – kone didžiausia bedarbių šalyje. Juk tai regionas, kuriame gausiai gyvena tautinių mažumų atstovai, buvusios Tarybų Sąjungos elektrinių statytojai ir eksploatuotojai“, – kalbėjo B. Ropė.

EP Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas šiuo klausimu balsuos lapkričio 21-ąją. Parlamento nuomonė šiuo klausimu yra konsultacinė, galutinį sprendimą priims ES Taryba.

